

48 נוסחא א פרק יא יב אבות דרבי נתן

הרעים לה) ואף התלמידים הבאים אחרים שמא יזו דבר משמכם שלא כתלמיד תורה ויהונו לו) חובת גלות ויגלו למקום מים הרעים: איזהו מים הרעים הוי אומר ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם (תהלים ק"ז ליה) לו): דבר אחר מים הרעים כמשמעו לה): ויא שמא יגלו לעבודה קשה:

פרק יב

הלל ושמואי קבלו מהם הלל אומר הוי מתלמידיו של אהרן. אהב שלום וזוהף שלום. אהב את הברית ומקרב לתורה:
הוא היה אומר נגיד שמא אבד שמייה. ודלא מוסף יסף. ודלא ליה קמלא הייב. ודאי שתמש בתנא חלף:
הוא היה אומר אם אין אני לי מי לי. וכשאני לעצמי מה אני. אם לא עכשיו אימתי א):

אורב שלום כעוד תלמד שיהא אדם אהב שלום בישראל בין כל אחר ואחד כדרך שהיה אהרן אהב שלום (בישראל) ב) בין כל אחר ואחד שנאמר תורה אמת היתה בפיה ועליה לא נמצא בשפתיו בשלום ובמישור הלך אתי ורכים השיב מען (מלאכי ב' י). רם אומר מה תלמוד לומר ורכים השיב מען. כשהיה אהרן מהלך כדרך פגע ולו באדם רע או באדם רשע ג) ונתן לו שלום. למחר בקש אותו האיש לעבוד עבודה אפר אוי לי אך אשא עיני אחר כך ואראה את אהרן בושתי הימנו שנתן לי שלום. ונמצא ד) אותו האיש מנע עצמו מן העבודה. וכן שני בני אדם שעשו מריבה זה עם זה. הלך אהרן וישב לו אצל אחד מהם ואמר לו ה) בני ראה חברך מהו אומר מטרף את לבו וקורע את בגדיו ז)

אמר אוי לי הואך אשא את עיני ואראה את חברי בושתי הימנו שאני הוא שסרחתי עליו. הוא יושב אצלו עד שמסיד קנאה מלבו וחולך אהרן וישב לו אצל האחר ואיל בני דאה חברך מהו אומר מטרף את לבו וקורע את בגדיו ח) ואמר אוי לי הואך אשא את עיני ואראה את חברי בושתי הימנו שאני הוא שסרחתי עליו. הוא ה) יושב אצלו עד שמסיד קנאה מלבו. וכשנפגשו ט) זה בזה נפשו וגשקו זה לזה. לכך נאמר ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל (במדבר י' כ'): דבר אחר מפני מה בכו ישראל את אהרן שלשים יום מפני שדן אהרן דין אמת לאמתו מנין לא אמר לאיש שסרת ולא לאשה שסרת לכך נאמר ויבכו אותו כל בית ישראל. אבל משה שמוכיחן בדברים קשים נאמר ויבכו בני ישראל את משה (דברים ל"ד ה) י). ועד כמה אלפים היו בישראל שנקראו שמם יא) אהרן שאלמלא אהרן לא בא זה לעולם יב). ויא לכך נאמר ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל ג) מי שרואה משה רבינו שעומד ובוכה והוא לא יבכה ד). ויא מי שרואה אלעזר ופיגחם שהם שני כהנים גדולים שעומדים ובוכים והוא לא יבכה:

CHAPTER 12

HILLEL AND SHAMMAI TOOK OVER FROM THEM.¹ HILLEL SAYS: BE OF THE DISCIPLES OF AARON, LOVING PEACE AND PURSUING PEACE, LOVING MANKIND AND DRAWING THEM TO THE TORAH.

HE USED TO SAY: A NAME MADE GREAT IS A NAME DESTROYED. AND HE THAT DOES NOT INCREASE, CEASES. AND HE THAT DOES NOT LEARN DESERVES TO DIE. AND HE THAT PUTS THE CROWN TO HIS OWN USE SHALL PERISH.

HE USED TO SAY: IF NOT I FOR MYSELF, WHO THEN? AND BEING FOR MYSELF, WHAT AM I? IF NOT NOW, WHEN?²

LOVING PEACE:³ how so? This teaches that one should love peace in Israel between man and man the way Aaron loved peace in Israel between man and man, as it is said, *The law of truth was in his mouth, and unrighteousness was not found in his lips; he walked with Me in peace and uprightness, and did turn away many from iniquity* (Mal. 2: 6).

Rabbi Me'ir says: Why does the verse say, *And did turn away many from iniquity*? For⁴ when Aaron would walk along the road and meet an evil or wicked man, he would greet him. On the morrow if that man sought to commit a transgression, he would think: "Woe unto me! how shall I lift my eyes afterward and look upon Aaron? I should be ashamed before him, for he greeted me." And thus that man would refrain from transgression.

So, too, when two men had quarreled with each other, Aaron would go and sit down with one of them and say to him: "My son, mark what thy fellow is saying! He beats his breast and tears his clothing,⁵ saying, 'Woe unto me! how shall I lift my eyes and look upon my fellow! I am ashamed before him, for I it is who treated him foully.'"

He would sit with him until he had removed all rancor from his heart, and then Aaron would go and sit with the other one and say to him: "My son, mark what thy fellow is saying! He beats his breast and tears his clothing,⁵ saying, 'Woe unto me! how shall I lift my eyes and look upon my fellow! I am ashamed before him, for I it is who treated him foully.'"

He would sit with him until he had removed all rancor from his heart. And when the two men met each other, they would embrace and kiss each other. That is why (of Aaron's death) it is said, *They wept for Aaron thirty days, even all the house of Israel* (Num. 20: 29).

Another interpretation. Why did (all) Israel weep for Aaron thirty days [while for Moses only the men wept?]. Because [Moses] rendered judgment strictly according to the truth; [but Aaron]⁶ never said to a man, "Thou hast acted offensively," or to a woman, "Thou hast acted offensively." That is why it is said, *And all the house of Israel wept for him*. But of Moses, who reproved them with strong words, it is said, *And the men of Israel wept for Moses* (Deut. 34: 8).

Moreover, how many thousands there were in Israel named Aaron! For had it not been for Aaron these children would not have come into the world.⁷